

a křesťanskou, přičemž první dominuje v Africe na sever od rovníku, druhá na jih od rovníku, samozřejmě ne absolutně, protože křesťanství nalezneme i na sever od rovníku, stejně jako se s islámem setkáme na jih od rovníku.

Ekonomicky sice představuje Afrika nepřiliš významného aktéra na globální šachovnici, nicméně celá řada zemí zažívá v průběhu 21. století enormní ekonomický rozkvět. I to je jeden z důvodů pro sepsání a vydání této kolektivní monografie s názvem *Africké století*. Název knihy odkazuje k tomu, že Afrika se vlivem různých faktorů stává daleko významnějším světovým hráčem, s rostoucím počtem obyvatel se stane do konce století nejpočetnějším kontinentem a lze očekávat, že řada odvětví ekonomiky se bude přesouvat ze Západu a Číny do rozvíjejících se trhů Afriky. Afrika se tak stane, a mnohdy se již stává, producentem a významným přispěvatelem do celkového globálního HDP, a nejen jakýmsi pasivním příjemcem pomoci, jak je tento kontinent patrně v mysli řady lidí zapsaný. Tato kniha však nemá být přehnaně optimistickým výhledem do budoucnosti, kterou nikdo z autorů neumí věštit. Stejně tak ale nemá být jen ani klasickým mediálním nástrojem k posilování negativní image Afriky jako kontinentu zoufalství, beznaděje, chudoby a nemoci. V následujících devíti kapitolách se autoři věnují nejrůznějším aspektům afrických dějin, politiky, ekonomiky, náboženství s možným výhledem do budoucna. Zároveň při sledování současných dějů v Africe klademe důraz na dědictví minulosti, která je, ať již ve smyslu koloniální minulosti, či nedávné historie studené války, na mnoha místech kontinentu nadále přítomna.

Před tím, než se dostaneme k obsahu knihy, zastavme se ještě u zmíněné image Afriky. Kniha *Africké století*, jak již bylo řečeno, s sebou nese snahu o reálný popis a analýzu událostí, dějů a trendů, které v současné době Afriku charakterizují, se všemi negativními i pozitivními jevy. Z pohledu historického a mediálního však způsob, jakým byla či stále je Afrika vyobrazována především západními médii, případně populární literaturou a všeobecným míněním, nepřináší mnoho radosti. Lze jistě argumentovat tím, že média obecně preferují negativní zprávy a senzace, které postihují všechny kouty světa, nicméně Afrika v tomto ohledu vyčnívá¹ a její jméno je tak systematicky zmiňováno v souvislosti s „demografickou časovanou bombou“, migrací, hladomory, válkami, politickými a náboženskými nepokoji, terorismem a tak bychom mohli pokračovat. Tím se vytváří dojem, o němž jsme již hovořili, tedy dojem jakési homogenní entity, jakéhosi jednoho státu, kde všichni jednají stejně, žijí ve stejných podmínkách, či zastávají stejné hodnoty. Nelze v této

¹ R. Adekoya, „Why Africans worry about how Africa is portrayed in the western media“, in: *The Guardian* 28. 11. 2013, dostupné z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2013/nov/28/africans-worry-how-africa-portrayed-western-media> (navštíveno 10. 11. 2020).

souvislosti nevzpomenout slavnou knihu *Orientalismus*, jejímž autorem byl neméně věhlasný Edward Said.² Ten se zjednodušeně řečeno domníval, že Západ vytvořil umělý obraz Orientu (tedy většinově muslimského širšího Blízkého východu) jako opaku dynamického, liberalizujícího se a technologicky pokročilého Západu (Okcidentu), zatímco Orient byl prezentován v literatuře, hudbě, poezii, výtvarném umění i politice jako statický, tak či onak ahistorický celek, v němž lidé jsou charakterizováni určitými všeobecnými vlastnostmi, aniž by byl brán ohled na enormní historicko-kulturní rozdíly kupříkladu mezi Indií a Egyptem nebo mezi Marokem a Indonésií. Jak nastínil Mudimbe ve své knize *The Idea of Africa*, podobná stereotypizace Afriky, vyobrazování jejích „obecných charakteristik“ jako všeobecně platných, přispívala k vytvoření nové reality, v níž byl koncept Afriky založen na celkových rozdílech mezi Afrikou a Evropou jako dvou zcela odlišných civilizacích.³

K určitému prohlubování stereotypů dochází i z toho důvodu, že většina afrických zemí je obvykle prezentována jako „nejchudší“ na světě, přičemž ale mnohé z afrických zemí prodělaly značný skok v rozvoji kvality života. Index lidského rozvoje nám říká, že v roce 2020 patří Mauritius a Seychely do kategorie států s velmi vysokým indexem lidského rozvoje (celkově 66. a 67. místo na světě), a v první stovce nalezneme ještě Alžírsko (91.), Tunisko (95.) a Botswanu (100.). Pravdou nicméně zůstává, že mezi 180. a 189. místem se nachází pouze africké země, Eritrea, Mozambik, Burkina Faso, Sierra Leone, Mali, Burundi, Jižní Súdán, Čad, Středoafrická republika a Niger.⁴ Index demokracie, který sleduje míru demokracie v jednotlivých zemích, pak přisuzuje mnoha africkým zemím ještě lepší umístění: Mauritius se nachází na 18. místě, Botswana na 29. a Kapverdy na 30. místě, přičemž třeba Česká republika je na 32. místě. Dalšími demokratizujícími se státy jsou Jihoafrická republika (40.), Ghana (55.) a Lesotho (60.).⁵

Právě v oblasti demokratizace začala Afrika vykazovat řadu změn. Samozřejmě, na straně jedné lze namítnout, že stále se na kontinentu nachází až příliš velký počet diktátorů či autokratů, vládnoucích pevnou rukou mnohdy již desítky let. Stačí vzpomenout Paula Biyu (Kamerun), Paula Kagameho (Rwanda), Denise Sassou-Nguesso (Republika Kongo), Yoweri Museveniho (Uganda) či Teodora Obianga Nguemu Masoga (Rovníková Guinea). Existují také státy, které jsou politicky velmi křehké a svého času figurovaly jako příklady takzvaných rozpadlých států, například Somálsko, Středoafrická republika nebo Jižní Súdán. Zároveň však existuje celá řada zemí, které odvedly v politickém rozvoji značný kus práce, která se pak odráží i v ekonomickém

² E. Said, *Orientalism*, New York 1979.

³ V. Y. Mudimbe, *The Idea of Africa*, Bloomington 1994.

⁴ <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking> (navštíveno 21. 12. 2020).

⁵ <https://www.eiu.com/topic/democracy-index> (navštíveno 21. 12. 2020).